

Wójcik, Z.

Sesja poświęcona 50-leciu działalności naukowej prof. Antoniego Łaszkiewicza

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 22/3, 690-691

1977

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dzięki pomocy Archiwum PAN w pierwszym dniu obrad zorganizowana została w Sali Lustrzanej Pałacu Staszica interesująca wystawa dokumentów dotyczących historii polskiej fizyki.

W czasie sympozjum wygłoszone zostały 2 dłuższe referaty — prof. Romana Ingardena *Mieczysław Wolfke, Wojciech Rubinowicz i początki optyki kwantowej* i prof. Andrzeja Wróblewskiego *Historia nauki w uniwersyteckim programie fizyki* oraz 18 krótkich komunikatów. Drugiego dnia po południu odbyła się dyskusja panelowa nt. *Stan, potrzeby i perspektywy rozwoju historii fizyki w Polsce*.

Tematyka wygłoszonych na sympozjum komunikatów koncentrowała się wokół historii rozwoju fizyki w Polsce, choć niektóre z nich dotyczyły zagadnień ogólniejszych, takich jak np. *Historia rozwoju pojęcia fizycznego „energia”* (prof. Zbigniew Strugalski), *Przełomy w fizyce* (prof. Ludwik Natanson), bądź też *Literatura z historii fizyki* (dr Czesław Górny).

Sympozjum spełniło swe zadania, jakkolwiek temat dyskusji panelowej, która była najbardziej interesującą częścią obrad — pozostał daleki od wyczerpania. Zarówno przebieg obrad, jak i stosunkowo duża liczba jej uczestników (dochodząca do 50 osób), dowiodły znacznego i stale rosnącego zainteresowania środowiska fizyków problematyką tej dyscypliny. Zainteresowanie to przejawia się m.in. w tym, że coraz większa liczba badaczy prowadzących zajęcia dydaktyczne doceniać zaczyna rolę, jaką odgrywać może historia nauki w procesie kształcenia studentów.

Potrzeba jeszcze dużego i zbiorowego wysiłku, aby stworzyć w Polsce środowisko badaczy uprawiających historię fizyki na poziomie spełniającym współczesne wymogi metodologiczne, w ramach którego możliwa będzie współpraca i wymiana doświadczeń pomiędzy kilkoma rozproszonymi ośrodkami utrzymującymi dotychczas zbyt luźne kontakty. Pierwszy krok został jednak dokonany i należy sądzić, że w przyszłości środowisko takie powstanie.

Krzysztof Szymborski

SESJA POŚWIĘCONA 50-LECIU DZIAŁALNOŚCI NAUKOWEJ
PROF. ANTONIEGO ŁASZKIEWICZA

11 marca 1977 r. w Instytucie Geologicznym Centralnego Urzędu Geologii w Warszawie odbyło się posiedzenie naukowe poświęcone uczczeniu 50 rocznicy działalności naukowej krystalografa i historyka nauki — prof. Antoniego Łaszkiewicza. Sesja stała się dla jej uczestników miejscem wymiany poglądów dotyczących nie tylko głównych kierunków pracy Jubilata, ale również spojrzeniem na rozwój nauk krystalograficznych, mineralogicznych, petrograficznych i geochemicznych w XX w.

Podczas spotkania przedstawiono 3 referaty omawiające działalność Jubilata: prof. K. Maślankiewicz omówił biografię twórczą; doc. Z. Wójcik scharakteryzował szczegółowo publikacje z zakresu historii nauk geologicznych, a prof. A. Łaszkiewicz przeanalizował własną twórczość na tle rozwoju głównych problemów nauk o Ziemi w ostatnich kilkadziesiąt latach.

Prof. Łaszkiewicz urodził się w 1904 r. w Zakatałach na Kaukazie (obecnie Azerbejdżańska SRR). Do szkoły średniej uczęszczał w Żytomierzu i w tym mieście

w latach 1919—1920 pracował jako kolekcjoner minerałów i skał w Muzeum Wołyńskim. W 1922 r. na Uniwersytecie Warszawskim rozpoczął studia z zakresu krystalografii i mineralogii. Pierwszą publikację pt. *Studia mineralogiczne* opublikował w 1927 r. Na podstawie tej pracy w 1929 r. uzyskał stopień doktora filozofii. W 1932 r. otrzymał *veniam legendi* na Uniwersytecie Warszawskim. Podczas okupacji uczestniczył w tajnym nauczaniu na terenie Wilna, Warszawy i Krakowa. W 1946 r. mianowany został profesorem na Uniwersytecie Warszawskim i tamże wykładał mineralogię i krystalografię do 1951 r. Po przerwie w 1955 r. rozpoczął pracę w Instytucie Geologicznym CUG, gdzie zorganizował i prowadził przez wiele lat Pracownię Petrografii i Geochemii. W tym czasie był także okresowo pracownikiem Muzeum Ziemi PAN¹. Prof. A. Łaskiewicz od 1967 r., tj. od założenia Międzynarodowego Komitetu Historii Nauk Geologicznych jest jego członkiem. Uczestniczy także w pracach Zespołu Historii Geologii przy Zakładzie Historii Nauki, Oświaty i Techniki PAN.

W dorobku prof. Łaskiewicza znajduje się około 60 opracowań z zakresu historii nauk geologicznych. Część z nich poświęcona jest osiągnięciom twórczym tak wybitnych petrografów, krystalografów i mineralogów bądź kolekcjonerów, jak Stanisław Zaleski, Jerzy Tadeusz Wojno, Józef Morozewicz. Inne jego prace dotyczą problemów regionalnych (szczególnie ważne jest opracowanie *Z dziejów badania krystaliniku Wołynia* opublikowane w 1972 r.) oraz analizy dziejów krystalografii i petrografii (np. artykuł *Początki badań nad wzrostem kryształów w Polsce* z 1975 r., *O ewolucji pojęcia „kryształ” z 1975 r. wzrostem kryształów*).

W publikacjach Zakładu Historii Nauki, Oświaty i Techniki PAN prof. Łaskiewicz zamieścił kilka opracowań. Poza wspomnianym artykułem o krystaliniku Wołynia („Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej” Ser. C. zes. 17) w 82 tomie „Monografii z Dziejów Nauki i Techniki” (był jego redaktorem) znajduje się opracowanie o badaniach krystalograficznych Jerzego Wulfa. Natomiast w wydanej w 1973 r. książce *Powstanie nowych dyscyplin naukowych* umieszczono jego dwa obszernie opracowania: *Przyrodnicze pojęcie kryształu i krystalochemia*, *Powstanie i rozwój geochemii*.

Dodać do tego należy, że Jubilat od lat uczestniczył w pracach zespołu historycznego przy Muzeum Ziemi PAN. Pod jego redakcją został opublikowany tom „Prac Muzeum Ziemi” pt. *Badania petrograficzne S. Małkowskiego na Wołyniu*. Tom ten poprzedził Jubilat obszernym wstępem.

Na sesji zabierało głos wielu mówców, którzy szerzej określili wkład Jubilata do rozwoju krystalografii i petrografii w Polsce, a także jego aktywną działalność wśród zbieraczy minerałów oraz filatelistów.

Spotkanie jubileuszowe — poświęcone prof. Łaskiewiczowi było ciekawą imprezą. Można spodziewać się, że wygłoszone referaty wraz ze spisem publikacji Jubilata ukażą się w druku. Przez pryzmat twórczości prof. Łaskiewicza widoczny jest bowiem wyraźnie obraz istotnych osiągnięć — zwłaszcza polskich — krystalografów i petrografów w ostatnim pięćdziesięcioleciu.

Z. Wójcik

¹ W grudniu 1976 r. w Muzeum Ziemi PAN zorganizowano spotkanie, na którym pracownicy tej instytucji omówili wkład prof. Łaskiewicza do rozwoju nauk krystalograficznych i petrograficznych, a także muzealnictwa geologicznego.